

prawdziwe w odniesieniu do największej grupy ryzyka, gejów mężczyzn, gdzie udało się doprowadzić do istotnej zmiany zachowań.

Już od roku 1990, w środowisku gejów zaobserwować można było pewną świadomość zagrożeń, co ilustruje jeszcze raz tezę, iż kampanie informacyjne i działania prewencyjne są efektywne tylko wtedy, gdy decydenci pozostają czujni i nieustannie wprowadzają pożądane innowacyjne rozwiązania.

Świat narkomanów jest znacznie mniej otwarty na konsultacje i apele do zdrowego rozsądku. Waga używania czystych igieł została zrozumiana przez narkomanów przyjmujących narkotyki dożylnie i prostytutki-narkomanki, ale bezpieczny seks nie uzyskał wysokiej wagi.

W wysiłkach skierowanych na poradzenie sobie z narkomanami stosującymi twarde narkotyki, dylematy polityki wobec AIDS ujawniają się szczególnie wyraźnie. Środowisko narkomanów może stwarzać zagrożenie dalszego rozprzestrzeniania się HIV i AIDS na populację heteroseksualną.

Aż do dzisiaj, «tolerancyjne» podejście holenderskie było w stanie zredukować ale nie wyeliminować te niebezpieczeństwa. Tymczasem Holendrzy nie dostrzegają potrzeby zmiany kierunku. Pracownicy służb medycznych, socjalnych i informacji publicznej dotarli do narkomanów stosujących środki dożylnie i prostytutek-narkomanek oraz ich partnerów i klientów w bardzo bezpośredni i osobisty sposób.

Szukano więc rozwiązań nieustannie oczyszczając, poprawiając i dopasowując do warunków istniejące podejście. Za granicą, holenderska polityka wobec AIDS jest znana jako eksperyment, ale jeśli chodzi o jej rzeczywiste wprowadzanie, centralną rolę odgrywają doświadczenia zdobywane i stosowane przez wieki holenderskiej historii.

Tłumaczenie: Jan Kolbowski

Herman Vuijsje

Summary

Based on Dutch traditions and the Dutch situation today, the Netherlands developed a distinctive approach to AIDS and drug-related problems, opting for pragmatic considerations rather than the strict enforcement of laws. This approach has been undisputed in the Netherlands, where the Parliament never failed to unanimously support the AIDS policy. In the rest of the world, however, criticism of the policy has been just as abundant as praise.

From the start, Dutch researchers have tried to assess and evaluate the effects of the policy. However, due to the dearth of research data on the whole population, this has not been simple. The most important information comes from studies that gay men and hard drug users take part in voluntarily, and it is far from certain whether the picture produced by these volunteers holds true for the entire group. In drawing conclusions, caution and restraint - traditional Dutch virtues - are thus called for. Recent studies on needle exchange programmes indicate that their effects might have been less sizeable than was initially assumed. However, the basic tenet of the Dutch approach has been amply confirmed. This certainly holds true of the largest risk group, gay men, where substantial behaviour changes have been successfully brought about.

Ever since 1990, a slight risk awareness relapse has been observed in the gay community, which only serves to illustrate once again that information campaigns and prevention policies are only effective if policy-makers stay on the alert and constantly institute whatever innovations are called for.

The drugs world is far less open to consultations and appeals to common sense. The importance of using clean needles has been accepted among intravenous drug users and addicted prostitutes, but safe sex has yet to become a high priority.

In the efforts to cope with hard drug users, the AIDS policy dilemmas have manifested themselves most clearly. The drugs world can be a risk for the further spread of HIV and AIDS to the heterosexual population. Up to now, the „tolerant” Dutch approach has been able to reduce but not eliminate this danger.

For the time being, the Dutch see no reason to change their course. Medical, social and public information workers have all come to approach intravenous drug users and addicted prostitutes and their partners and customers in a more direct and personal manner.

Thus solutions have been sought by constantly refining, improving and adjusting the existing approach. The Dutch AIDS policy might be known as experimental abroad, but in its actual implementation, a central role is played by experience that has been acquired and applied throughout centuries of Dutch history.